

# LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ  
Carrer de Madoz, núm. 31 y 35  
SABADELL

**PREUS DE SUSCRIPCIÓ**  
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.  
Fora . . . . . 8 » trimestre.  
Un número sol. . . . . 1 »  
Anuncis á preus convencionals.

J A H A S O R T I T

VOLÚM IV

DE LA

*Biblioteca de LO CATALANISTA*

## APLECH DE POESÍAS

donadas á llúm en aquest periódich

EN LO QUART ANY DE SA PUBLICACIO

Forma un volúm en octau de 160 planas y conté composicions dels següents autors:

J. Abril y Virgili, Victor Balaguer, Bonaventura Bassegoda, Ramon Bassegoda, Pau Bertrán y Brós, Victor Brosa Sangerman, Joaquim Cabot y Rovira, Joseph Calonge, Dámas Calvet, Anton de P. Capmany, Joseph Cortils y Vieta, Modest Durán y Folguera, J. Got Anguera, Angel Guimerá, Ignasi Iglesias, Joseph M.<sup>a</sup> Jordá Lafont, Miquel Laporta, Joseph Martí Folguera, Apeles Mestres, Ernest Moliné y Brasés, Pere Muntanyola, Jaume Novellas de Molins, Emili Pascual, Joan Pons y Massaveu, Joaquim Riera y Bertrán, M. Rocamora, Conrat Roure, Joaquim Rubió y Ors, Pau Sans y Guitart, Frederich Soler, Eduart Toda, Jacinto Torres Reyató, Jacinto Verdaguer, N. Verdaguer y Callís.

*Preu:* UNA PESSETA

**Pera 'ls subscriptors: DOS RALS**

Está de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, núm. 4, y en la Imprempta d' aquest periódich.

## DESCARAT SERVILISME

— «Moins écrivains que libellistes,  
 Nos Aristarques de greniers  
 Pour vivre se font journalistes.....  
 Que ne se font-ils journalistes!» —  
 LEBRUN.

Cal parlarne; es precis, encara que la importancia que de dret la cosa te no valgui la pena; pero de fet, es un verdader engany aquest abús que moltíssims que 's diuhen periodistas, cometen al convertir en disfressats puntals del paller polítich, las *columnas*, com ells anomenan ab la més pedantesca énfasis ab quatre disbarats ab que 's confeccionan certs periódichs.

¡*Las columnas del diari!* Si ben pocas vegadas poden aguantarse ellas per falta de bons fonaments, ¡quántas més encara no las trobariam trontollantse y fent equilibris pera aguantar... no rés, lo vale d' un tranvía, la butaca d' un teatre, los favors d' un regidor, la conducta d' un diputat, lo prestigi d' un jefe polítich... no rés!

Menos mal que axis fos, sacrificant sols una part de la veritat, amagant defectes y retrayent virtuts; passador fora y podria tolerarse aquesta parcial manera de fer mèrits, més desvirtuar fets ab preconcebuda intenció, trabucar conceptes ab estudiada calma y descaradament dir lo que no es, aixó digne es de que la ley hi consignés un càstich com ha de consignarlo al que 's compromet á vendre vi espendint aygua y fuxina; lo suscriptor que paga religiosament té 'l mateix dret que 'l consumidor que satisfá ab bona moneda: á un y altre los hi acut forsosament als llabis lo mateix mot pera designarlos.

\* \* \*

Variadíssima es, la conducta que sol seguir bona part de la premsa pera sacrificar cosa de la veritat ó tota la veritat dels fets, quan obehint tant sols á las miras del partit que defensa, 's converteix en incondicional servidor del jefe que la mana. Probarém de posarla de manifest lo més breument possible.

Diumenge passat, en lo Teatre Principal de Barcelona s' hi celebrá—com ja saben nostres lectors—un *meeting* ó cosa aixís, en *contra del tractat ab los Estats Units*--segons lo *Diario de Barcelona*; ó bé *pera demostrar los perjudicis que entén (lo Foment) han de sufrir algunas industrias si 's posa en vigor ab caràcter definitiu lo conveni comercial ab los Estats Units*--segons *La Dinastia*.

Ab tot, *La Dinastia*, conservadora ella com també lo *Diario*, pensém que vá enganyarnos, porque 'l Foment mal podia proposarse lo que 'n sas *columnas* conservadoras hi estampa, quan designá ál Sr. Vallés y Ribot aquell tema de: «Demostrar la falta de legalitat del conveni celebrat.....»

que dit sia de pás á dits diaris, deixá ben demostrada, aixís los sápia greu.

Tornant á lo que comensavam, aquell *meeting* ó cosa semblant, l'organisé 'l Foment ab las següents circumstancias:

1.<sup>a</sup> Després d' enviar una Comissió á Madrit que torná ab las mans á las butxacas.

2.<sup>a</sup> Ab prou determinat só de protesta com ho prova lo tema confiat al Sr. Vallés y Ribot.

3.<sup>a</sup> Exigint pera assistir á aquell acte, no sols expressa invitació, si que també obligació de no anar vestit ab brusa. ¿Qué hi havian de fer los obrers en la protesta?

Y 4.<sup>a</sup> Recordant que l' acte no revestia cap caràcter polítich.

Lo resultat del mateix segons pogué despendrers de las manifestacions que 'l públich vá fer y dels comentaris qu' encara avuy continuan fentse, fou:

Que havent atacat lo tractat y defensat ab més ó menos energia al govern, los senyors Graells regularment y Monner, d' una manera desastrosa; havent fet lo primer lo senyor Rahola, lo Sr. Catá de la Torre, Fiter é Inglés, Lluch; HAVENT DEFENSAT AL GOVERN Y AL TRACTAT LO SENYOR SANDIUMENGE que s' emportá lo seu merescut ab la censura més serena que podia dirigirli lo més pacientíssim dels públichs (per invitació), y per últim havent donat la més grant de las pallissas á un y altre lo Sr. Alsina, com axis ho feu lo Sr. Vallés y Ribot al Ministre d' Ultramar Sr. Fabié, tenim que:

Pera lo DIARIO DE BARCELONA *de avisos y noticias*, lo Sr. Catá de la Torre no digué casi rés: lo conveni fá mal á la agricultura; que no podrém enviar á Cuba ni llart, ni carn de porch, ni farina. Que *saludó á los heridos que en aquellos momentos se hallaban también reunidos en Lérida para tratar del ferro-carril del Noguera-Pallaresa*. Y encara aquest últim concepte vá insertarlo per distracció ¡oh segurament!

En quant al Sr. Alsina, que volia saludar á las autoritats y representants del país y no trobantlos allí saludava al públich; que va combatrer l' administració de Cuba; que nosaltres estavam pitjor qu' ells y *después d' algunas consideracions d' un esperit marcadament regionalista*, INVITÓ A TODOS LOS REUNIDOS Á QUE EMPUÑASEN LA ESCOBA PARA LIMPIAR EL PAIS. Y aquí acaba havent insertat aquest últim concepte ben distret de lo que feya.

En quant al Sr. Vallés y Ribot l' hi extracta 'l discurs just á cinch ratllas mes vinticinch céntims de ratlla, dihent dintre aquest espay la veritat de que *usó un estilo irónico y zumbón*, que per cert contrasta ab la serietat ab que dona *sus avisos y noticias* lo *Diario de Barcelona*.

O sino que ho diga lo Sr. Sandiumenge al qui dedica passa de 14 líneas, retrayent alló de la *cortesía y patriotismo*, los *platillos de la ÚNICA*

*balanza que cabia adoptar; expuso algunas cifras que prueban(?).....; que parlá del mal menor, mal mayor y mal necesario; pero 'l Diario no diu lo MAL EFECTE que feu al públich segurament per distracció. En cambi termina ab que 'l Sr. Sandiumenge ofrecio su concurso para contribuir á la tarea de procurar la corrección de los errores que puede contener el tratado.*

¿No es cert que fá 'l mateix efecte 'l *Diario*, que 'l taberner que posa poca aygua al vi pro 'l ven ab mesura curta?

\*  
\*  
\*

En cambi *La Dinastia* las hi deixa anar pe 'l descosit. Hem citat ja anteriorment la seva falta de serietat al anunciar l' objecte del *meeting* (?); apenás passa després á fer extractes acreditantse de periodista *journalier*, que 'ls disbarats se trabocan entre paper y ploma pera desfigurar tot quant digueren los oradors. Lo Sr. Fiter é Inglés segons ella, va regoneixer *los talentos y juicio recto y sereno* del Sr. Cánovas, pero calla que va tronar contra la política y en particular contra Moret; calla lo de las vacilacions del Sr. Cánovas respecte son programa económic; calla la menció de la falta comesa de no consultar á las Corts aquest tractat; y calla sempre que 'n dit lloch no 's pot escoltar un cop d' incens al actual govern per boca de D. *Magín Sandiumenge*.

Lo discurs del Sr. Alsina no va ser segurament del seu grat y també l' escoltá molt malament: li fa dir que opina que 'ls yankees volen que sia veritat lo de «América pera 'ls americans», y aixó no es cert; diu que calificá ab *Jura frase* á las autoritats que s' envian allá, lo qual si be es veritat que s' ho mereixen, tampech es cert que ho digués lo Sr. Alsina; y per últim diu que acabá ab *unas frases gordas en las que se habla de empuñar la escoba y proceder á la limpia de no sabemos que, pues no lo dijo el señor Alsina*.

De manera que *La Dinastia* no sab lo que s' ha de netejar, pero á continuació d' aquesta cómoda ignorancia, califica d' exageracions é injusticias á las cosas que dit senyor digué ab aplauso dels que escoltarem. ¡La intencionadota!

No tracta—y es molt natural—ab menos carinyo al Sr. Vallés y Ribot. Comensa pera retreureli la picardia que feu á un ilustre senador (conservador) faltant á la promesa d' aquest, de que 'ls representants del país se reservavan discutir l' assumpto en los Cossos colegisladors. Com á son colega, tampech li agradá massa *el tono zumbón* que usá—com la persona y cosa 's mereixia—ab lo Sr. Fabié y 'l tractat; y per últim aferrada ab la seva y á pesar de la claretat ab que exposá dit senyor lo tema que se li confiá, s' atreveix *La Dinastia* á dirli que s' apartá moltes vegadas de la cuestió y que no arribá may al fondo de la mateixa, ó sia á demostrar los perjudicis que ocasionará 'l conveni.

Pera jutjar de tal conducta, los que hi assistirem be sabém á que ate-

nirnos; los que no, que refundeixin opinions diverses (que no 'n faltaren l'endemà de prou imparcials en la premsa y en los circuls) y donguin nom d'aquesta manera d'il·lustrar als subscriptors. Qualsevol altre *Redacció* que no fós la de *La Dinastia*, al veurer l'esperpento que edità lo dilluns passat, avergonyida de sa obra s'hauria donat un punt a la boca, més ella, ni per aquestas. L'endemà en son apartat de *Notas sueltas* (*sue-ltas* de sentit comú) continua encara apuntant al hort y tocant a la vinya. Pero aquesta manera d'escriurer y enrahonar sol comprometre, y aquell dia a *La Dinastia* no li succehí altre cosa.

Analísá la intenció dels oradors y terminá dihent que la tendencia genuina del *Foment* en aquell acte era la personificada per los Srs. SANDIUMENGE, Sallarés y alguns altres. L'altra tendencia que la representaren lo Sr. Vallés y Alsina, era *batallona, provocativa, bullanguera, chavacana, política.....* que dona a *cierta clase de meetings un carácter bien distinto del que trataron de imprimir los organizadores.*

¿No hi haurá uns Estats Units que produheixin sentit comú y llògica pera pactarhi a favor de *La Dinastia*?

Mes, ¿perqué insistir? Son los corchs petits de nostra patria; avuy los escalfa 'l sol y remuga que remuga, semblan de serradura y runas lo vol del sitial qu'ells mateixos corcan. Morirán esclafats quant aquest caygui.

Prou voldriam estendre aquestas consideracions a altres periòdichs de semblant talla, mes aixó faria aquest article interminable.

Respecte als de Madrid que del *meeting* parlaren, no hi ha per ahont agafarlos. Las anguilas cobertas de llot, s'esmunyen de las mans deixant-las enllotadas.

Faltariam a la imparcialitat si deixessin de consignar, mes que per ningú per aquesta premsa de que hem vingut parlant, que *El Diluvio*, feu aquells dias tasca complerta y verdadera; insertá lo que fou y ho comentá ab justicia.

Advertim directament a *La Dinastia* que dit diari no subvenciona a LO CATALANISTA: nostras defenses, aixís com nostras críticas son sempre desinteressadas. Quan agafém la ploma no fém de *journaliers*.

## SECCIÓ POLÍTICA

Lo *meeting* del Foment de la Producció Nacional de Barcelona celebrat lo passat diumenge, 's ressentí de falta de calor y energia per part dels oradors que en ell hi prengueren part.

A escepció del senyor Catà de la Torre, Fiter é Inglés, Alsina y Vallés y Ribot, sobre tot aquests dos últims, no semblava sino que presenciavam un acte d'aquells que se 'n diu en català nadar y guardar la roba.

Com se coneix que 'ls senyors del Foment no s'alreueixen encara a tirar dret

contra 'ls conservadors, sens duple per creurer que s' arrepentirán encara de son sistema tan poch proteccionista.

¡Que s' hi ha de fer!

No tothom te encara prou virtut cívica pera obrar com lo patriotisme 'ns imposa y caigui qui caigui.

¡Quina diferencia de llengatge y d' energías usan los senyors del Foment y alguns conservadors de Barcelona, quan los disbarats econòmichs son obra d' altres partits polítichs!

Sempre la política, la malehida política ficantse per tot y empastifant tot lo que toca.

¡Quina llástima, Senyor, que 'ls que haurian de donar exemple de bons patricis, s' arrastrin baix los peus d' un *ilustre jefe*, despullantse de sa dignitat d' homes lliures y catalans sens macula, pera pidolar una almoyna confosos entre 'ls polítichs de conveniencias!

..

La primera etsagellada que cometé 'l Foment de la Producció de Barcelona fou 'l de celebrar lo *meeting* esmentat, empleant unicament la llengua castellana.

¡Quins proteccionistas mes casulans!

Com volen que 'l Govern, posi fe en lo proteccionisme, si veu que 'ls que tan baladrejan de serho, emplean fins en los actes mes virils y enérgichs, una llengua forastera.

¿Y es aixís com se demana protecció per tot lo nostre?

D' aixó no se 'n diu proteccionisme senyors del Foment de Barcelona; de procurar no mes per la protecció de las industrias catalanas, se 'n diu sencillament egoisme.

Los verdaders proteccionistas, han de demanar protecció y amparo no sols pels interessos materials, sino pels interessos morals y per tot quan nos llegaren las passadas generacions, que no 's doblegavan al jon de cap *ilustre jefe*, y aixó que valian alguna cosa mes que 'ls sers desnarits que avuy prenenen, dirigirnos.

Y que aixís ho devia entendre també la numerosá concurrencia, ho pròba plenament l' aplauso unanim y entussiaista que ressona per tot lo teatro al comensar son discurs lo senyor Alsina, en la llengua de la terra, tan digna de protecció com la mes encopetada de las industrias.

Serveixi aquell unanim aplauso de llissó y llissó ben eloquent, per un altra vegada que en actes semblants s' intentés fer proteccionisme en llengua forastera.

..

Ja que parlém del *meeting* de Barcelona consti que la Cambra de Comers de la capital, no sols no va assistirhi, sino que ho ha fet constar en tots los periódichs.

¡Ay, senyor! que potser 'ls renyarian á Madrid, si 's creguesin que havian tingut prou patriotisme pera assistirhi?

¡Pobrets! y pensar que de renyir ab l' *ilustre jefe* y demés personatjes de la colla ja no farían res de bó, estamordits per tota sa vida.

No tingueu por, no, equilibristas de la Cambra de Comers de Barcelona; ja no ho farém corre que si no hagués sigut per la por que os fan los de Madrid, també haguerau fet veurer que sou molt proteccionistas.

Pero en cambi, feunos un favor qu' os agrahirá Catalunya tota.

Esborreu 'l nom de Barcelona de la vostra Associació, pensen que Catalunya y sa capital no hi tenen cap culpa en vostras criaturadas y no feu desmereixer lo nom de la antigua y honrada Barcelona posantlo á remolch de las vostras conveniencias.

Vosaltres ray, que teniu bon nom pera posarhi; 'n podriau dir: la Cambra de Comers de 'n Girona.

Pero sobre tot no treyen 'l de 'n, que 'ls de Girona s' enfadarían.

Los periódichs madrilenys al donar compte del *meeting* per medi de sos corresponsals telegráfichs, insertan unas tonterías, que á mes de fer riure, demostren á las claras la formalitat d' aquella premsa.

Noms cambiats, ressenyas inexactas, equivocacions garrafals, en fi demanin.

Al senyor Fiter é Inglés, li diu un periódich: *El señor Fiter, inglés, avecindado en Barcelona...*

Home, encare com no li diu: inglés, acreedor del Fomento...

Perque no tots los inglesos son fills d' Inglaterra.

Vaya uns corresponsals mantenen nostres colegas madrilenys.

Lo que es si tots fan lo mateix, ja 'ls dich que quedarán enterats los que 'ls llegeixen.

Está de Deu que la desgracia ha d' afligirnos.

Després de las inundacions de Murcia, los terremotos de Granada, tot seguit de Puigcercóos lo de Consuegra.

Sembla talment qu' Espanya estigui deixada de la ma de Deu.

Com si no 'n tinguessim prou ab los Guberns que 'ns afligeixen, la Providencia 'ns envía també altres calamitats que arrassen pobles sencers, portant per ot lla mes espantosa ruina.

La premsa de Barcelona, fent cas omís de la soletat en que 'ns va deixar tot Espanya, quan l' enfonsament de Puigcercóos, corre al auxili de Toledo y Almería obrint suscripcions pera axugar las llágrimas d' aquells infelissos, per sas propias mans.

Ben fet; sobre tot no embolicarse ab l' element oficial.

Y sobre tot també res d' aprofitarse d' aquets actes caritatius pera fer propaganda periodística.

No escarnim als de Madrit que estampan cada día en sas columnas ab gran lletres lo donatiu del seu periódich com si no tinguessen prou boca pera escampar hoy 's fan la competencia com si's tractés d'un crim del carrer de Fuencarral.

Serietat y amor al próxim necesitan no mes las víctimas.

Menos baladronadas y mes caritat.

## REUNIÓ MAGNA Á BARCELONA

Segons estava anunciat, tingué lloch lo passat diumenge en lo Teatro Principal de Barcelona la reunió magna convocada per lo Foment del Treball Nacional pera protestar del tractat ab los Estats Units. La concurrència fou molt numerosa, omplint fins los corredors y passillos.

A dos cuarts de deu passá á ocupar la presidencia lo senyor Sert, president del Foment, asseyentse á son costat los senyors Gasó y Martí, vis president de la mateixa associació y don Pere Rahola, president de la de Farinayres. En las demás cadiras situadas al escenari s' hi assegueren los oradors y 'ls representants de diversas corporacions.

Lo president senyor Sert declarà constituïda la reunió magna expasant que 'l Foment del Treball Nacional ideà organitzar-la per considerar lo tractat ab los Estats Units altament perjudicial als interessos de peninsulars y d' antillans. Anuncià que gracias á la brevetat que 's volia donar al acte se desistia de llegir las numerosas adhesions que s' havian rebut.

Comensi á fer us de la paraula lo senyor Graells, fent una dura critica dels que en Espanya han fet lo tractat. Estudià las causas y demostrà la poca prespicacia de nostre govern, deixantse enganyar pels autonomistas cubans. Llegi una carta del diputat portorriqueny senyor Arfan, manifestant qu' ell y la majoria dels diputats cubans están al costat d' Espanya á la protesta contra 'l tractat ab los Estats Units.

En nom del Institut Catalá de Sant Isidro parlà tot seguit lo senyor Catá de la Torre. Se limità al comensar en expresar las queixas de la agricultura, sobre tot per la merma que sofrirà la exportació de farinas, de llart y de carns, que importa ara en total uns 50 milions de pessetas. Envià un saludo als lleydatants reunits á Mollerusa pera salvarse d' altra ruina ab que 'ls amenessa lo govern del país. Tingué frasses de critica molt ben trobadas y que li valgueren molts aplausos y terminá dihent que era necessari fer un brau esforç pera que 'l dia en que 's celebri lo quart centenari del descobriment d' América, Espanya sa descobridora no 's vegi en aquell país.

Lo senyor don Pere Rahola feu us de la paraula en nom dels fabricants de farina. L' orador no busca frases d' efecte, deixa que 'l produheixin la exposició clara y sense embuts de la cosa 'ls números. ¿Y que demostraren los números exposats per lo senyor Rahola? Donchs demostraren que 'l comerç de farinas comensava á prosperar á Cuba y que ara no se 'n hi enviarán ni un sach, ocasionant la ruina de molts agricultors, dels industrials farinayres y de la marina mercantil nacional.

Lo senyor Monner parlà en nom de la Cambra de Comerç. Calificà lo tractat de concessió arrencada per la imposició emmascarada ab la por. Estudià la qüestió baix lo punt de vista de la marina mercant que 'ns surtirà gravíssimament perjudicada.

Lo senyor Fiter é Inglés que parlà á continuació criticà als que en nostra península se titulan ab tan pochi mérits estadistas y estudià lo tractat baix lo punt de vista en que constituheix una amenaça contra la integritat nacional. Demostra que en primer de Juliol de 1892 los nort-americans serán arbitres absoluts económicament de la isla de Cuba, hi tindran la exclusiva, dret que cap vensut concediria al vencedor.

Lo senyor Lluch parlà pel Sindicat d' alcohols. Digué que 'l primer perjudicat pel tractat seria 'l govern, ja que d' aprobarse no hi hauria règimen ni polítich, ni administratiu, ni económic possible en la isla de Cuba, porque no hi hauria pressupost. Estudià la baixa de la renda d'

aduanas, y la resistencia dels cubans á tributar en més cantitat de lo que ho fan ara, pera demostrar que per la falta d' ingressos que 'l pressupost será insuficient, sense que 's puguin idear economies que compensin la baixa. Se feu ressó de la noticia que ha corregut referent al projecte que 's diu que te 'l govern en cubrir la baixa del pressupost de Cuba, que 's calcula en uns dotze milions de pessos, ab fondos del pressupost peninsular. Com aquest es un propòsit absurd l' orador en deduhí grans perills per la integritat nacional.

Prengué la paraula 'l representant de la Lliga de Catalunya don Ferran Alsina. Ho feu en catalá, ressonant á la primera paraula un aplauso molt fort y general.

Vegis á continuació algo de lo que digué lo senyor Alsina:

En nom de la Lliga de Catalunya que 's preocupa no sols del bé material sino del moral de nostra regió, venia disposat á saludar aquí á las autoritats que 'l poble productor está pagant ab los impostos, pero aquestas autoritats no hi son; venia pera saludar y donar la enhorabona porque per primera vegada volían ocuparse de las cosas de nostra terra, als que 's diuhen representants nostres en lo Parlament y en lo Senat y sobre tot als que 's diuhen ministerials, porque essent amichs de la situació podrian remourer los obstacles, pero resulta que tampoch hi han vingut, y per consegüent nosaltres, los de la Lliga de Catalunya, que passém per tot, fins per sobre dels homes mes elevats, nos veyém obligats á dir que 'l saludo que era per ells, lo dirigim á vosaltres (l' orador sedirigeix á alguns diputats presents y al públich) que sou los únichs que manifesteu interessarvos per nostra pàtria.

La cuestió que 'ns ha reunit es un xich mes difícil de lo que sembla. Hem sentit parlar de la teoria de Monroe; que ha triomfat lo de América pera 'ls americans; jo no ho crech, puig lo que succeeix es que 's realisa lo de América pera 'ls Estats *yankees*, porque 'ls Estats Units son los mes forts, y succeeix com quan Inglaterra predicava 'l lliure-cambi á Europa, porque essent la mes forta en producció, buscava mercats pera donar sortida á sos productes.

Catalunya y en son nom la «Lliga» vé á oposarse á que s' acabi de cumplir tal monstruositat que 'ns portaria á la mateixa situació que Portugal y Egipte respecte d' Inglaterra y Turquía respecte d' Europa, puig convertiria á Cuba en una esclava de totas las naciones.

Si aquí hi hagués cubans tal vegada dirian que están en una dependencia horrorssa, que tenen una administració desastrosa y uns governadors que no hi entenen pilota; y si 'ls cubans diguessin aixó davant de mi, jo 'ls hi respondria: Cubans: som germans; som companys de martiri; vosaltres esteu malament, pero nosaltres molt pitjor; vosaltres teniu alguna cosa que no se us pot pendre, teniu un terror rich, fértil y tan

productiu, que si 's cultiva be produhirá; nosaltres tenim un terror dolent, erm, y sols suant y treballant molt podem ferlo produhir, y com estém supeditats á gent que no entén en res y que no vol ni sab treballar, y que explota las colonias pera viurer. y com estém sota tota aquesta gent, quan nos fiquém al llit no sabém com nos llevarém; y com aquí l' home mes negat arriba á ministre, que prou n' hem vist, lo dia en que li dona la gana talla 'l fil que aguanta la espasa sobre 'ls nostres caps y 'ns parteix de mitj á mitj.

Als catalans se 'ns diu desde l' altra banda dels Pirineus que som part de Europa, perque sabém pensar y traduhir en fets lo que diu 'l sentit comú, y no n' hi ha prou per tant, que declamem contra 'l mal que 'ns farán los tractats; es necessari que fem alguna cosa més. Se podria fer lo que quan se comensá á parlar de *bill Mak Kinley*, se parlá en la «Lliga de Catalunya», en que 'ns ocuparem seriament, perque prevejerem lo que succehi, perque estem avesats que tot lo que 'ls *de dalt* nos tocan nos ho espetllan, y tramolarem á la sola idea de que 'ns anavan á tocar altra vegada... Per aixó arbitrarem medis pera veurer si podríam arribar á un acort que donés bons resultats, ja que si 'ls *de dalt* nos espatllan tot lo que tocan y sols se salva lo que fan los particulars, femho nosaltres; dirigimnos als diputats y senadors antillans, que no serán com los nostres, que no s' ocupan de res ni de ningú, pera demanarlos que 'ns dongan las cantitats y 'ls preus de tots los productes seus que necessitin exportar y las aplicacions que se 'ls y pugan dar; nosaltres fem lo mateix treball ab nostres productes, y aixís sabréu quins son los articles que podan anar d' un poble á altre la competencia estrangera, quals los articles pera 'ls que s' ha de demanar alguna protecció y quals los que per no tenir industria pera poderlos utilitzar convindria que 's donéssen pera satisfer las exigencias dels Estats Units.

La «Lliga» me comissioná junt ab altre company pera que ho proposessem al «Foment». Aquest ja havia começat sos treballs y havia acordat alguna cosa y se 'ns contestá que era millor que esperéssim á plantejarho quan se vejés lo resultat de lo que havia comensat á fer. Preguntaren que era lo que s' havia comensat á fer, y se 'ns respongué que s' havia acordat enviar una comissió á Madrid. ¡Ja l' hem feta! diguerem; los senyors del Foment son massa bons. Esperarem que la comissió tornés de Madrid y anarem á escoltar, á sa tornada, de llabís d' un dels comissionats l' impressió que portavan de Madrid; y francament, dit senyor, te 'l millor esperit del mon y sas intencions molt bonas; y quan nos en anarem va dirme mon company ¿que 't sembla?; un joch de noys, responguí; han marxat tant contents de Madrid los comissionats que han cregut veritat lo que 'ls digué 'l president del Consell de ministres, que no resultarian perjudicats sino los farinayres. Nos callarem per respecte als molt res-

pectables senyors del Foment y abandonarem nostra idea fins que las consecuencias despertessen á nostre poble y donesen ocasió de dir lo que estém dihent. Creyam que ab aixó no passaria, com ab lo del Banch y no obstant los fets declaran los resultats.

Enaltres payssos que fossen civilisats, no hi hauria hagut necessitat de celebrar un meeting porque 'l govern s' hauria anticipat á nostres desitjos, mes aquí tenim uns governants que no mes los veyém los que paguém contribucions, y tant sorts, que sembla que siguém al desert, ja que may son atesas nostras reclamacions.

Senyors; en la «Lliga de Catalunya» nos havem imposat la tasca de netejar al pays de tanta inmundicia que no 'l deixa anar endavan. Vos invita, per tant, á que 'ns ajudeu á manejar la escombra.

Lo discurs del Sr. Alsina fou molt aplaudit y celebrat per la concurrencia que obliga al orador á aixecarse tres vegadas pera saludarla.

Lo diputat provincial y conservador Sr. Sandiumenge usá de la paraula calificant lo tractat de *mal menor* y... li valgué una solemníssima protesta de part del públich.

Parlá a continuació lo Sr. Vallés y Ribot:

Son discurs, com tots los seus, molt intencionat y eloquent tingué per objecte evidenciar la ilegalitat del tractat. Y ho feu ab tan concretas probas y ab tan claras demostracions de que s' han infringit los preceptes de la constitució y la lley de pressupostos, y de que s' ha passat per sobre de las atribucions de las Corts, trepitjantlas de la manera, que qualsevol se pogué ben convencer del arbitrari sistema que hi ha de governar en Espanya.

Parlá á continuació en nom del *Gremi de Fabricants* d' aquesta ciutat nostre distingit compatrici D. Joan Sallarés y Plá. Lo discurs del senyor Sallarés fou breu y molt intencionat. Ab frase correcte y d' una manera práctica demostrá las terribles consecuencias que lo tractat ab los Estats Units com tots los tractats fets y que pугan ferse han de reportarli al comers y á la industria del pahís. Lo discurs del Sr. Sallarés fou molt aplaudit, essent felicitat al terminarlo.

Acabats los discursos se llegiren y foren aprobadas per aclamació las conclusions de la exposició que, com á resultat del meeting s' enviará als poders públichs. Ditas conclusions son las següents:

«Con\*iderant, donchs, que 'l pacte concertat es un pacte lleoni de nostra part; que tots los centres productors protestan contra sa celebració; que en son mateix tetx está previst que pot ser derogat per las Corts, sempre y quan ho creguin convenient, la assamblea acut á V. E. pera que 's digni posar en coneixement dels representants de la nació la expressió dels desitjos dels productors de que sia á la major brevetat derogat, á fi de salvar nostre régimen colonial ferit de mort; impedir que 'l

mal exemple d'incalificables imposicions arribi á altras possessions espanyolas; recobrar nostra independència comercial perduda; rompre aquesta ominosa lliga aduanera, darrera de la qual vindrà al fi altra unió de guerra, y posar á cubert de tota emboscada y d'ambiciosas tradicions la bandera espanyola.

Cap conflicte internacional pot portar aquesta derogació, tenint en compte que altres tractats anàlechs han sigut derogats per altres Parlaments d'Europa y que 'l mateix Senat dels Estats Units rebutjà 'l tractat Albacete Forster. Mentres alxó no succeeixi, la assemblea espera que 's refarán los perjudicis ocasionats y que 's conjurarà 'l perill de noves baixes que amenassa als articles méns castigats pel conveni.»

Un cop la exposició aprobada lo senyor Sert declararà terminat l'acte y 's dissolgué la reunió.

## RECORT

A LA MEMORIA DEL MALAGUANYAT J. C. Y F.

¡Pobre Joseph!  
 Qui fà poeh podí creuer  
 Que 'l mon deixessis tan prest;  
 ¡Qui més felís!  
 Ho era tant, ton cor jove,  
 Que per serho, 't vas morir;  
 ¡Quina disort!  
 Los sers més íntims deixares  
 Sense consol, ab ta mort;  
 ¡Ja t'han perdut!  
 Més vers al cel aixecares  
 Ton vol, ben dret y segur;  
 ¡Oh quina sort!  
 Que tas obras foren velas  
 Que 't feren guanyar lo port;  
 ¡No ploureu més!  
 Si felís fou á la terra,  
 Encara en lo cel ho es més;  
 ¡Adeu Joseph!

J. SOLER Y PALET.

Nos ha cridat poderosament la atenció una fulla qu' hem rebut ab lo títul de *La Litografía en España*, y que no podém deixar passar sense ocuparnos sobre tot avuy. que tant soviut, gracias als desgavells de nostres polítichs, lo pahís productor ha defer sentir la veu en só de protesta pera que 'ls Guberns protegeixin totas aquellas indústrias qu' es veuhen aclaparadas per la competència estrangera.

Y sobre tot nos excita á ocuparnos perque la esmentada fulla,

com podrán veurer nostres llegidors ja que la publiquem á continuació, es un contrasentit dels clams de proteccionisme que tot ho invadeixen, gracias als que pretenen fernos felissos bevent en las fonts del lliure-cambi.

Nosaltres entenem que la verdadera protecció pera ésser ben entesa, lo mateix ha de ésser pera unas industrias que pera las altras, donchs dona mostrars de poch patriotisme lo qui demanant protecció pera sa industria no procura ni emplea medis pera afavorir y defensar lo dels altres.

Si 'ns volém dir proteccionistas, demostrem' ho ab los fets, no ab paraulas; qu' en semblants cassos la mellor virtut es l' exemple.

Vegis are lo que diu la fulla en qüestió:

### LA LITOGRAFÍA EN ESPAÑA

"Segons tenim entés, los litógrafos de Madrit, Barcelona, Valencia, Bilbao y altres punts de Espanya, tractan de posarse d' acort pera procurar per tots los medis legals, que 'l govern protejeixi sa industria, tan abatuda per la creixent importació de treballs fets en França, Bélgica, Italia y altres països, destinats á casas espanyolas.

Nos proposém ocuparnos seriament d' aquest palpitant assumpto que afecta directament á una classe cada dia més castigada, tant per la competencia que li fa la impremta, que poscheix valiosos elements pera imitar los treballs litogrífichs, en certas ocasions fins ab ventatja, com per lo poch patriotisme de *moltíssimas* casas de comers y FABRICANTS QUE, VOLGUENT PERA SOS GÉNEROS UNA PROTECCIÓN que ratlla en prohibició, encarregan sos treballs á determinats establiments litogrífichs extrangers sols per que 'ls sembla molt mellor; sens tenir en compte que, á iguals condicions, hi ha en Espanya litógrafos intel·ligentíssims ab operaris hàbils y maquinaria perfeccionada que 'ls servirían igual ó mellor que los extrangers.

Avuy la industria papelera está á una altura en Espanya, especialment pera los papers que se usan en los treballs comercials com facturas, membretes, sobres, etc., etc., que permet en los establiments litogrífichs ben montats, competir en preu y en calitat ab las més renombradas casas del extranjer.

Pero, ¿cóm es possible equiparar los preus y bonas condicions del treball si nostres compatriotas al encarregar á un industrial espanyol, facturas, per exemple, li demanan 500 ó 1000 EXEMPLARS, y aquest ja es un bon pedido, y al trasmetrer l' orde á una casa extranjera lo fan per 10,000 EXEMPLARS?

¿Produhiria un FABRICANT DE TEIXITS á igual preu 50 pessas, que si produhis 1,000 pessas?—Nó.—Allavors, ¿per qué 's pretent del litógrafo que imprimeixi 1,000 exemplars ó á voltas 500 d' unas facturas al mateix preu que si fossen 10,000?—¿Per qué?—Es ben sencill. En primer lloch perque, en general, se desconeix l' art de Senefelder en sos més essencials treballs y á més perque, desgraciadament, la experiencia nos ensenya que un comissionista ó viatjant extranjer que 's presenta al client *xaporrejant l' espanyol* te bastanta gracia ó atractiu pera predisposar l' ánim de nostres estimats compatriotas á darli nó una miserable orde de cinch centas ó mil facturas, que rebria 'l repre-

sentant de la casa estrangera ab estudiat y desdenyós somris, sino que li suscriu un pedida important, pedida que may daria á un industrial espanyol, y després, si á má vé, posará sa firma al peu d' una sollicitut demanant al Estat l' augment de dret del arancel pera tal ó qual producte de sa fabricació!... ¿Es aquesta la manera de protegir nostra industria los que demanan protecció pera la seva?...»

Y acaba citant pera exemple una important casa estrangera resident en Barcelona, que éssent sucursal d' altre de París, encarregan los treballs de litografia y demés impressos que necessitan pera sa industria, en los establiments del pahís.

Aprenghin donchs l' exemple nostres industrials.

## NOVAS

Lo próxim dijous se verificará en los salons del *Círcol Sabadellés* la segona de las reuions familiars que 's proposan donar un conjunt de joves socis del mateix.

Molt satisfets poden estar los joves emprenedors de la primera, per lo valiós apoyo que trovaren de part de tots los socis del *Círcol Sabadellés*, y no duptém que veurán complerts sos desitjos ab la verificació de la del dia de la Verge.

Aquest vespre se posará en escena en lo *Teatre dels Camps de Recreo* la celebrada traducció dels lloreijats poetes D. Eduart Vidal y Valenciano y D. Rosendo Arús y Arderiu, titulada: *La Taberna*.

Ha visitat nostra redacció 'l primer número de *La Cotorra*, setmanari agre-festiu, satírich y literari que ha comensat á publicarse en nostra ciutat.

Avans d' ahir morí en aquesta ciutat la nena Eularia Serra y Torras, tendre filla de nostre particular y distingit amich D. Andreu Serra y Verdaguer.

Rebi lo nostre amich y sa apreciable familia lo nostre mes sentit pésam.

Ahir los directors dels periódichs que 's publican en aquesta ciutat celebraren una reunió á la que acordaren dirigir-se al Excm. Ajuntament oferintse pera portar á cap una suscripció en favor de las víctimas de Almería y Consuegra.

Nostre company de Redacció D. Manel Folguera y Durán, doná avans d' ahir una conferencia en los salons de la "Lliga de Catalunya," rebatent la tassis sentada per lo diputat provincial senyor Sandiumenge en lo *meeting* del Teatro Principal, de que 'l tractat ab los Estats Units no era perjudicial al comers é industrias peninsulars.

La conferencia del senyor Folguera es digne d' ésser estudiada tan per la abundancia de datos práctichs que enclou com per las rahons qu' acudeix.

En lo próxim número nos en ocuparém extensament ja qu' ayuy nos ho priva l' excés d' original.

La Junta de instrucció del Ateneo Sabadellés en 1.<sup>er</sup> del corrent quedà constituïda en la sorma següent:

*President.*—D. Vicents Samperó.

*Vice-president.*—D. Joseph Salavert.

*Secretari.*—D. Plàcid Sagalés.

*Vocals.*—D. Joseph Macià, D. Rodrigo Morán D. Fermí Ribera, D. Lluís Carreras y Srs. Carol y Altimira.

Ha prés á son carroch lo café del Teatro Cervantes, l'acreditat cafeter D. Vicents Planas.

El teatro corre á carroch del mateix empresari D. Antoni Plá.

Son desconsoladoras las noticias que van rebentse de Consuegra, Toledo y altres punts ahont als aigüats hi fan grans desgracias y ocasionat pérduas de consideració.

Per tal motiu s'ha obert ja una subscripció Nacional encabesada per S. M. la Reyna Regent. També s'hobran subscripcions á Barcelona y altres punts pera socorrer á las desgraciadas víctimas.

Hem rebut lo número 267, any XII, de nostre estimat colega *La Ilustració Catalana*. Dit número, notable com tots los de tal publicació, conté lo següent sumari:

*Text.*—Crònica general, per Enrich Laporta.—Nostres grabats.—Don Joseph Pleyan de Porta, per J. Fiter ó Inglès.—*Amorosa*, (poesia), per Ferran Agulló.—*Tradicions religioses de Catalunya*, per Agna de Valldaura.—*Cupidet*, per Antoni Careta y Vidal.—*A Vich*, per L. García del Real.—*L'Atlàntich* (poesia), per Joseph Calonje, Pbre.—Ripoll: *Lo Colegi de Santa Maria*, per N.—*Una mirada retrospectiva* (continuació), per Gayeta Cornet y Mas.

*Grabats.*—Don Joseph Pleyan de Porta, per Thomás Pijoliu.—*Marina*, per J. Armet.—*Un concert marroquí*, per G. Simoni.—*Lo Dux de Venecia descobrint una conspiració*, cuadro de Villegas.—*Llegint la novela*, per K. Sohn.—*Petons de Marc*.—*Pensativa*, per A. Seefertl.

Nostre amich lo distingit compositor don Francisco Alió ha entregat ja á la casa Pujol y Companyia 'l primer tomo de las *cansons populars catalanas* recullidas y armonisadas per ell pera que procedeixi á sa impressió.

Lo volúm á més de las principals y més inspiradas tonadas de nostra estimada Catalunya será encabessat ab un petit prólech degut á la ploma del erudit y eminent mestre Felip Pedrell.

Esperém ab verdadera curiositat que la obra surti á llum més á més sabent ab l'amor ab que son autor tracta tot lo que á la música de nostra terra pertany.

La obra será impresa en una de las mellors casas editorials de Leipzig.

Dilluns en lo camaril de la Mare de Deu de la Mercé de Barcelona contragué matrimoni nostre bon amich y entussiasa catalanista don Joan Millet y Pagés, ab la bella y simpática

senyoreta donya Antonieta Maristany y Colomer, apadrinantlos lo conegut comerciant d'aquella ciutat senyor Oliveras Hall y 'l distingit industrial don Ferran Alsina.

Avuy se celebrará á Tarrassa un certamen aucellayre, en lo que pendrán part ab sas estandarts las societats aucellayres de Manresa, Sabadell, Santa Perpétua, Sant Andreu de Palomar y altrás, las quals recorrerán los carrers de la ciutat seguidas d' una banda musical, celebrantse després lo certámen.

De *Lo Somatent* de Reus.

"En las elecciones verificadas avans d' ahir en la "Associació Catalanista,, resultaren elegits per majoria de vots de senyors següents:

President, Excm. senyor don Bernat Torroja.—Vice-president, don Joseph Gambús.—Vocals: don Francisco Benavent.—Don Pere Selma.—Don Pau Font.—Don Antoni Pascual.—Don Carles Fumaña y don August Oliva.—Tresorer, don Salvador Vilanova.—Secretaris: don Victor Fargas y don Antoni Sabater.,,

Lo diumenge pasat celebrará altra de sas concorregudas vetlladas de propaganda la cada dia mes important associació lo "Foment Catalanista,, de Barcelona.

Se llegiren varias poesías y treballs en prosa, y després lo jove y entusiasta catalanista don Davit Ferrer y Vallés, feu us de la paraula.

Comensá explicant perquè ell era catalanista y digué que á mes de veurer eixa idea de la pàtria, apoyantse ab las tradicions históricas, dret y llengua de Catalunya, ho era també y creya que tot aquell que pensés com ell ho tindria qu' esser, porque es la única idea que avuy dia te verdaders y sincers adeptes y porque es també sens dupte la mes avansada y nova que existir puga.

Ab periodos eloquents digué qu' es precis que 'l catalanisme realise mes fets practichs, y no gastí paraulas en vá.

Explicá després la classe de governants que tenim avuy, y 'l perquè 'ns governan, sense tenir aptitut per ferho.

Críticá á tots los polítichs, fixantse en lo torn pacífich ab que 's partexen lo poder lo lliberal y 'l conservador.

Feu varias y atinadas observacions sobre la unitat d' Espanya y de la manera com se pot portar á cap, essént ab 'l regionalisme de la única manera que 's podria obtindre la verdadera unió espanyola, á mes d' eixa idea, que pot darse la llibertat al poble.

Examiná la qüestió social, planyentse del estat de degeneració é indiferentisme, per una part que la societat d' avuy dia guarda per l' idea que com la del catalanisme, pot portar lo benestar del pays; y per altre de las utopias que declarantse emancipadoras del obrer volen transformar á la humanitat; digué, es precis fer obrir los ulls als primers y desenganyar los segons, ab lo que 's logrará la moralitat y la instrucció.

Acabá encoratjant á tots los socis del Foment á prosseguir en la empresa comensada, dihent que ben fermes y ab alta veu hem de proclamar arreu las sanitasas doctrinas del catalanisme.

Forts picaments de mans y corals felicitacions, obtingué 'l senyor Ferrer al acabar sa peroració.